اوقو کتبخانه‌سی

٧ نچی کتاب

I

آثوریه پادشاهسی آسارخدون

II

اوچ سؤال

محرری: غراف لیف طولستوی.

مترجمی: ناصح محی الدینف.

КАЗАНЬ.
Электро-типографія „УРНЭКЪ".
1908.

بهاسی: ٥ تین.

I

آثوریه پادشاهسی آسارخدون

II

اوچ سؤال

محرری: غراف لیف طولستوی.

مترجمی: ناصح محی‌الدینف

ناشری: „صباح“ کتبخانه‌سی.

КАЗАНЬ.
ЭЛЕКТРО-ТИПОГРАФІЯ „УРНЭК“
1908.

I.

آثوریه پادشاسی آسارخدون لائیلی‌نك مملکتینی صوغشوب جیگگاچ شهرلرینی، آوللرینی یاندروب خلقینی اسیر ایتوب آنلرنی اوز بیرینه قووب آلوب کیتدی. صوغشچیلرینی، بهادرلرینی اولتروب لائیلی‌نی اوزین تورمه‌گه حبس خانه‌گه یاوب قویدی. آسارخدون پادشاه اوزینك تورلی بیزاك برله بیزا کلانگان (زینتلی) توشاگینه یاتوب لائیلی‌نی نیندی جزا برله اولترتیم ایکان دیوب اویلاغانده یاننده ششترداغان طاوش ایشتوب کوزین آچوب یبارگان ایدی، اوزی یاننده اوزون، چال صاقاللی، توگاراك کوزلی برقارتنی کوردی:

قارت — سین لائیلی‌نی اولترته‌سکه‌می؟

پادشاه — ایبو! اولترته‌من، لکن نیندای جزا برله اولترته‌چه‌گمنی اویلاب یتکره آلمادم.

قارت — صوك سین اوزك لائیلی بیت!

پادشاه — بو درست توگل!، مین، مین، اما لائیلی لائیلی.

قارت — درستنده، سین اوزك لائیلی، اما سیگا لائیلی سین توگل، سین لائیلی توگل کبك کنه طویولا دیدی.

پادشاه – نیك آلای طویولسون ؟

– مو نه قاره مین! مین نیندای نیندای ماتور بیزا کلی اورنلرده یاتام، قللرم، کنیزا کلرم نی قوشسه‌م شونی اشلرگه حاضر طورالر.

مین ایرته‌گه‌ده دوستلرم، وزیرلرم برله لائیلی‌نی جیکو شادلغینه مجلس یاصاب آلارنی قوناق ایته‌من، اما لائیلی چیتلکده‌گی قوش کبك آج کرینچه تورمه‌ده یاطا.

مین ایرته آنی موکا قدر هیچ کم کورماگان جزالر برله جزالاب اولترته‌چکمن (ایتلرون) اوله‌کسه‌سین اتلر آشارلر دیدی.

قارت – سین آنك حیاتینی بتره هم آنی اولترته آلمیسك ؟

پادشاه – مین آنك اون دورت مك بهادرینی اولترتوب گاوده‌لرندن طاو یاصاغان کشی، نیك آنیغنه اولترته آلمیم؟

مین سلامت، اول بهادرلر یوق، شولای بولغاچ مین کشینی اولترته، کشینیك حیاتینی بتره آلام ایکان.

قارت – سین آلارنك یوقلغینی قایدن بلهسك ؟

پادشاه – آلارنی ترك کوینچه کورمگانگه کوره یوقلقلرینی بلهم. آلار جفالاندیلر، مین جفالانمادم، آلارغه اوکغایسز بولدی، اما میکا آلارنی جزالاو قزقغنه بولدی.

– بوده سیکا طویولاغنه ، درستلکده سین کشینی.
جفالامادك بلکه اوزکنی اوزگـگنه جفالادك.

پادشاه – بر نرسه‌ده آکلامیم...

قارت – آکلارغه تلیسکمی؟

پادشاه – تلیم .

قارت پادشاه‌غه صو برله طولی طاسنی (له‌گه‌ننی) کورساتوب شونك یانینه کیل دیدی.

پادشاه طوروب له‌گه‌ن یانینه کیلدی.

قارت – چیشوندە له‌گه‌نگه کر! دیدی.

آسارخدون قارت قوشقان اشنی قیلدی.

قارت – جامایاق برله له‌گه‌ندن صونی طوتروب آلدیك. مین باشکه‌شوشی صونی قویا باشلاغاچك باشکنی له‌گه‌نك گی صوغه طق دیدی .

قارت پادشاه‌نك باشینه صونی قویا باشلاغاچده پادشاه باشینی صوغه طقدی .

آسارخدون صوغه چومو برله اوزینی باشقه کشی دیوب سیزه باشلادی. اول اوزینی بیك ماتور برخاتون برله یه‌نه‌شه، مزین توشاککه یاتقان کوردی. عمرنده برمرتبه بوخاتوننی کورماسه‌ده برگه یاتقاچ اوز خاتونی ایکانینی بلدی.

خاتون ، ایرینك اویغانغانینی بلوب توشا کدن باشین کوتاردیده :

« سوکلو ایرم لائیلی ! سین کیچه‌گی مشقتلر برله بیك ایزلگانلکدن هم آرغانلقدن عادتده‌گی‌دن اوزاق یوقلاسه‌ك‌ده مین سینك راحتکنی کیتارمیم دیوب اویغاتمادم ، حاضر سینی زالده وزیرلر کوتوب طورالر ، کیونده آنلر یانینه چق » دیدی .

آسارخدون بو سوزلردن برده عجبلنمدی ، باری اوزینك ئلیکه قدر لائیلی ایکانینی بلمگانلگینه گنه عجبسندی ، طوروب کیوندیده زالغه چقدی . وزیرلر پادشاه‌نی بیك تعظیم برله قارشی آلدیلر ، پادشاه‌نك اشارتی بوینچه بارده اورنلرینه اوطوردیلر .

اوّل باش وزیر طوردیده ، موندن صوك بوظالم آسارخدوننك ظلملرینه چدارغه ممکن توگل حاضر آنك برله صوغشورغه کیرأك دیوب صوغشقه حاضرلنورگه اوندادی . لائیلی باش وزیرنك فکرینی معقول کورماینچه حاضر آسارخدونغه ایلچی یباروب کیلشورگه کیرأك دیوب وزیرلرنی قایتاروب یباردی .

موندن صوك الوغ کشیلرینی ایلچیلککه صایلاب آلارغه آسارخدونغه ایته‌چك سوزلرنی سویلاب ایلچیلرنی اوزاتدی .

ایلچیلرنی اوزاتقاچ اوزینی لائیلی دیوب سیزگان، آسارخدون طاو باشینه وحشی ایشاکلر آولارغه آوغه چقدی.

آو فایدالی بولدی اوز قولی برله ایکی ایشاك آطوب اولتردی. آودن قایتقاچ وزیرلری، دوستلری برله مجلس یاصاب کنیزاکلرینی بیوتوب کیچنی حضور برله اوتکاردی.

ایکنچی کوننی ایرته برله عادتی بوینچه عیبلیلرنڭ هم یاردم، صورارغه، یاکه باشقه اش برله کیلگانلرنڭ اشلرینی قارارغه محکمه‌گه چقدی. آنده اشنی بترگاچ طاغی سوبوکلی اشینه (یعنی آوغه) کیتدی بوکوننیده آو یخشی بولدی اول آنا آرسلاننی اولتروب ایکی بالاسینی تریلاته قولغه آلدی.

آودن قایتقاچ طاغی مجلس قوروب موزیقه اویناتوب قزلار بیوتوب، کیچنی سویوکلی خاتونی یاننده اوتکاردی. اول شولای کونلرنی، آطنه‌لرنی، اوّلده اوزی پادشاه بولغان آسارخدونغه کیتکان ایلچیلر قایتقاننی کوتوب کیف صفا وراحتده اوتکاره ایدی. ایلچیلر برآیدن صوڭغنه قولاقلری بورونلری کیسلك کوینچه قایتدیلر. آسارخدون پادشاه اگر وعده قیلونغان داننی: آلتون، کموش هم قیمتلی آغاچلرنی یبارتمه‌سه پادشاه اوزی مینم برله کورشورگه کیلمه‌سه پادشاه‌نڭ اوزینده شوشی ایلچیلر کبك ئُلله نیندای جزالر برله جزالارمن دیگان. اوّلده آسارخدون

بولغان، لائیلی طاغی نی قیلورغه کیراك ایکانینی کیکاشورگه وزیرلرینی جیوب مجلس یاصادی. بویولی وزیرلر بارده بر آوزدن آسارخدوننك هجوم ایتکانینی کوتمیچه اوزمز قارشی صوغشورغه کیرەك دیدیلر. پادشاهده وزیرلر برله برفکرده بولوب عسکر جیوب صوغشقه چغوب کیتدیلر.

لائیلی، هرکوننی عسکرلرنی صوغشقه قزقدروب سوزلر سویلی هم آلارنك غیرتلرینی آرتدرا ایدی. عسکر یولده یدی کون بارغاچ سیگزنچی کوننی کیك قرده صو بوینده آسارخدوننك عسکری برله اوچراشدیلر.

اوّلده لائیلی نك عسکری بیك غیرت برله صوغشسه‌لرده، اوّلده آسارخدون بولغان، لائیلی دشمانلرینك طاو باشندن توشوب بتون یلغه بویون طوتوروب کیلوب اوز عسکرلرینه هجوم قیلغانلرینی کوردی.

لائیلی نـك عسکری دشمـان عسکرینی غیرت برله اولترورگه طوتنسه‌لر لائیلی نك یوزینه تـگیلر مـك بولغانغه لائیـلی عسکرینك بگلووینی، اوزینکده یـارالی کوینچه اسیر آلنووین سیزدی. هـم اسیر ایتلوب طوقز کون باشقه اسیرلر برله برگه آسارخدوننك عسکرلاری آراسنده بغاوده کوینچه باروب اونونچی کوننی نینوا شهرینه یتوب آسارخدون طرفندن تورمه‌گه یابلدی.

لائیلی آچلق هم جراحتدن زحمت چیککان کبك اویاتندن هم دشمانندن کورگان جفالارنی جزالرنی قایتار ورغه کوچی یتمگان لـکدن بیگراك ده خورلانه ایدی.

لائیلی دشمانلربنی شادلانـدرماس اوچون: اوزینی جزا قیلغانده یغلامیچه، قچقرمیچه بهادرلرچه طوروغه قرار بیردی.

اول یکرمی کون تورمهده اوزین جزا قیلونی، اولترونی کوتوب یاتا ایدی.

اول اوزینك قرنداشلرینی، دوستلرینی اولتروركه آلوب کیتکانلرینی کوره هم آلارنـك قزغانچ طاوشلارینی ایشوته، آلارنـك قایسینك قولینی، آیـاغینی کیسهلر، قایسیلرینك تریلهته تیریلرینی صویهلر شول وقتلهده اول اوزینده طنچسزلق هم قورقو علامتی سیزدرمی ایدی.

حتی اوزینك خاتونینك قوللارینی آیاقلرینی بهیلاب آلوب کیتکانلرینی کورسهده برده صبرسزلق عـلامتی کورساتمادی.

مونه برزمان ایکی پالاچ تورمهنـك ایشکینی آچـوب لائیلی نك قوللرینی آرتقه بهیلهب، قبقزل قان برله طولغان جزا یبرینه کیتوردیلر.

لائیلی قانغه بویالغان اونکن قازقدن بر ایبداشی نك اولك گاودهسنی آلغانلرینی کوردی.

بو قازق لائیلی‌نی اولترور ایچون بوشاتلغان دیوب اویلانه‌در ایدی. •

لائیلی‌نینگ کیوملرینی صالمرالر اول اوزینینگ اوّلده طازا قوّنلی گاوده‌سینینگ حالسزلکینی کوروب بیك عجبلندی.

ایکی پالاچ مونینگ آیاق هم قوللرندن طوتوب قازقغه آصارغه حاضرلندیلر.

اول، حاضر اوله‌م- بته‌م دیوب اویلی اوزینینگ بهادرلرچه طورورغه بیرگان قرارینی اونتوب ارزینی قوتقارغه یالواره لکن نیقدر یغلاب عفو اوتنسه‌ده هیچ کم اعتبار قیلمی هم طنگلامی ایدی.

بو ممکن توگل، مین یوقلی طورغانمن بوتوشمدر. دیوب اویلی هم اویغانورغه ماطاشه ایدی هم مین لائیلی توگل، مین آسارخدون دیه‌در ایدی.

اول- لائیلیده سین، آسارخدونده سین دیگان بر طاوش ایشتدی هم اول‌ارگه وقت ینکانلکنی سیزونه‌ایدی.

بیك قاتی طاوش برله قچقروب باشینی له‌گه‌نده‌گی صودن طارتوب آلدی.

وشول وقتده ئلیگی قارتده پادشاه یاننده جامایاقدن آقتق صونی آغزوب طورا ایدی.

آسارخدون- نیندای اوزاق هم نیندای آور جزا برله جزالندم دیدی.

قارت-نیك اوزاق بولسون؟ سین باشگنی لەگەنگە طغوبقنه آلدك، کورەمسك ئلی جامایافدن صونی آغزوبده بترمادم، حاضر آگلادگمی؟

آسارخدون برنرسەده ایته آلماینچه قورقوبقنه قارتقه قاراب طورا ایدی.

قارت سوزنده دوام قیلدی: حاضر ایندی لائیلیده سین اوزك هم اولترتکان عسکرلرگده اوزك ایکانوگنی: توگل عسکرلرگنه حتی اوزك آوده اولتروب ایتلرینی مجلسده دوستلرگفه آشاتقان حیوانلرده اوزك ایکانوگنی آگلادگمی؟ سین حیات (ترکلك) میندەگنه دیوب اویلاغان ایدك مین سینك کوزگدن یالغان پردەسین کوتاردمك سین کشیگه قیلغان یاوزلقلرك اوزیگه قایتقانینی کوردك حیات هر کمدەده بر، سینده اوزگه تیگان اولوشنیگنه اداره قیله آلاسك. سین باری شول اولوشنیگنه یخشرته هم ناچار ایته، اوزاینه هم قسقارته آلاسك. حیاتگنی سین شول وقتدەغنه یخشیرته آلاسك، قایچان اوزگنی باشقه صنف خلقدن آیرا طورغان پردەنی یرطوب هر کمنی اوزك برله بر کوروب هیچ کمنی جبرلاماسەك هم هرکمنی اوزك برله برتیگز سویسەك گنه! باشقەلرنك حیاتینی بترو سینك قولده توگل. سین اولترتکان کشیلرنك

حیاتلری گرچه سینك کوزگدن یوغالسه‌لرده آلار درستلکده یوغالمادیلر. سین اوز عمرگنی اوزونایتوب باشقه‌لرنك عمرینی قسقارتمه‌چی بولدك، لکن سین مونی اشلی آلمادك هم آلمایاچقسك.

حیات ایچون وقت هم اورون کیرا کمی حیات‌کیراك کوز آچوب یومغانچه بولسون کیراك مك یل بولسون، سینك حیاتك وباشقه کوزگه کورنه هم کورنمی طورغان نرسه‌لرنك حیاتی هر قایوسی بر تیگزدر. حیات برگنه آنی هیچ اوزگارتوب بولمی حیات‌ده یوغالو بتوکبی نرسه‌لر بارده بزگه کورنه‌گنه حقیقتده حیات یوغالمی‌در.

قارت شوشی سوزلرنی سویله‌ب بترگاچ‌ده یوغالدی.

ایکنچی کوننی آسارخدون پادشاه، لائیلی‌نی هم باشقه اسیرلرنی آزاد قیلدی هم اولترو جزاسین بتردی. اوچنچی کوننی اوزینك اوغلی ساردانیپالنی چاقروب آنارغه پادشاه‌لغینی بیردیده اوزی صحراغه نی‌کورگانینی اویلاب یورورگه چغوب کیتدی. موندن صوك، اول، مسافر صورتنده شهرلر، آوللر صاین یوروب خلقغه اوزینك ایشتکان سوزینی حیات برگنه، کشیلر باشقه‌لرغه یاوزلق قیلابز دیوب اوزلرینه یاوزلق قیلالردیوب سویلاب هر کمنی یخشیلقغه اونداب یوری باشلادی.

II

اوچ سؤال.

بر پادشاه اگر اشنی قای وقتده باشلاغانده بخشی بولاچغینی، کملر برله دوستلانورغه، کملر برله دوست بولودن صاقلانورغه کیراك ایکانینی، اشلردن قایسی اشنڭ ایڭ اهمیتلی ایکانینی بلسه‌م بر وقتده‌ده بخسزلکگه اوچراماس ایدم دیوب اویلادیده، اشنی باشلارغه‌ایڭ موافق وقتنی هم نیندای کشیلر برله دوست بولورغه (یعنی نیندی کشی ایڭ کیراك ایکانینی)، اشلردن قایسی اش بیك کیراك (اهمیتلی) ایکانینی بلگان کشی‌نی زور درجه‌گه منگره‌چکه‌ن دیوب اعلام قیلدردی.

پادشاه‌غه مملکتنڭ تورلی طرفندن عالملر، زاهدلر کیلوب سؤاللرغه تورلیسی تورلیچه جواب بیره باشلادیلر، بعضیلری نیچك اشنڭ موافق وقتینی بلوب اشلارگه دیگان سؤالغه آلدن بر دفترگه هر کوننی هر آیده نی اشلایاچاککنی یازوب شول ترتیب برله یورسه‌ڭ شول وقتنه‌غنه هر اش اوز وقتنده اشلانور دیدیلر.

ڤایسی عالم‌لر، نی اشلرگه کیراك ایکانینی آلدن یازوب قویونڭ هیچ بر فائده‌سی یوق هم آلای یازارغه کیراکده توگل، بلـکه یوق بار نرسه‌لرگه کوکل بیرمیچه هر اشکه اعتبارلی بولوب اهمیتلیراك واقعه بولغانده تورلی طرفینی اویلابقنه اشله‌سه‌ڭ شول وقتده‌غنه هر اش اوز وقتنده اشلانور دیدیلر.

قایسیلر، پادشاه اشنڭ نی‌قدر تورلی یاغینی اویلاسه‌ده بعض وقتده برگنه کشی‌نڭ یا کلمشو احتمالی بولغانغه، نی‌وقتده نیندی اشنی اشلرگه ونچك اشلاو کیراك ایدکینی بیـان قیلوچی عالملرنڭ (فکرینه) کیڭاشینه محتاج، اگر پادشاه عالملر سوزی‌بوینچه‌اش‌یورتسه هیچ بر وقتده بختسزلکگه اوچراماس، هم هر اش اوز وقتنده اشلانور دیدیلر.

آرادن بعضیلری عالملرنی جیوب کیڭاشورگه وقت بولغانچه بو کیڭاشکز یاراسه‌ده بعض اشلرده کشی‌لر جیوب طوررغه وقت بولمـی شوندوق اشلرگه کیراك بوله، اول وقتده آلدن نی بولاچاقنی بلورگه کیراك، آلـدن نی بولاچاقینی سحرچیلردن باشقه کشی بلمی. بوندای وقتلرده پادشاه‌غه سحرچیلردن صورارغه کیراك، شونده‌غنه هر اش وقتنده اشلانوب هیچ بر بختسزلکه اوچراماس دیدیلر.

شولایوق ایکنچی سؤالغه‌ده تورلیسی تورلیچه جواب بیردیلر.

پادشاهغه ایـك كیراك كشی‌لر کیکاشچی وزیرلر، ایکنچیلری پـادشاهغه ایك كیراك كشی عالم روحانی، اوچونچیلری پادشاهغه‌ایك كیراك كشی‌دوقتور، دورتنچیلری پادشاهغه ایك كیراك كشی صالدات صوغشچی دیدیلر.

اشلردن قایسی اش ایـك اهمیتلی دیگان اوچونچی سؤالغه بعضیلری ایك اهمیتلی اش اوقو، ایکنچیلری ایك مهم اش صوغش هنرلری او گرانو،اوچونچی‌لری. اللهغه‌عبادت قیلو دیدیلر.

جوابلر تورلیسی تورلیچه بولوب برسیده پادشاهغه اوخشاماغانغه پادشاه وعده قیلغان درجه‌سینی بر کمگه‌ده بیرمادی.

*
* *

پادشاه یقینده‌غی اورمانده عقللی هم حکیملـگی برله بتون دنیاغه بیلـگولی بولغان بر زاهد بارلغینی بله ایدی.

اول زاهداورمان اورتاسنك کچکنه‌گنه ایونده (مغاره‌سنده) وقتنده اشینی اشلاب، وقتنده عبادتینی قیلوب، یوموش برله کیلـگان کشی‌لرنك‌یوموشلرینی یوموشلاب، سؤاللرینه جوابلر بیروب یبره، لکن یانینه یخشی کیوملی کشیلرنی‌قبول ایتمی‌ایدی. پادشاه‌اوزینك سؤالینه طوغری جواب ایشتور ایچون عادی‌کیوملر کیونوب زاهدنك ایوینه یتار آلدندن

اوزاتا کیلگان صالدانلرینی هم آطلانغان آطینی قایتاروب یباروب جیەولەب زاهد یانیمە کیلدی. پادشاه زاهدنڭ یورطی یانینە یتکاندە، اول یقیندەغی باقچەسندە توتەل قازوب اوطورا ایدی. پادشاه برله کورشکاچ طاغی قاز ورغە طوتندی. زاهد، بیك آرق هم حالسز، تیمر کوراك برله بر مرتبە بر کیساك طوفراق قوبــاروب آلغاچدە آورغنە صولاب آزراق یال ایتوب آلا ایدی.

پادشاه آنڭ یاقنینەراق باروب، ای حکیم! مینم شوشی اوچ سؤالمەرحیم ایتوب جواب بیرسەگز یخشی بولور ایدی دیدی: صوڭندن اوکنماس ایچون قایسی وقتنی اونوتمیچە کوڭلدە طوتوب شول وقتدە اش اشلرگــە؟ کملر برله دوسلاشورغــە؟ هــم کملر بــرله دوستلاشماسقە کشیلردن قایسی بیگرك کیراك؟ اشلردن قایسی‌سی ایڭ مهم اش؟

زاهد پادشاهنڭ سؤالینی ط‍ڭلادیدە قوللرینی توکرکلەب طاغی توتەل قازورغە طوتندی.

پادشاه—تیمر کوراکنی میکا بیرمین بر آز بولوشەم سین بیك آرغانسك دیدی.

زاهد—رحمت دیدیدە کوراکنی پادشاهغە بیروب بیرگە اوطروب یال ایتارگە طوتندی.

پادشاه ایکی توته‌ل قازوب، آرغاچ طاغی سؤاللرینی ایکنچی مرتبه قایتاروب صورادی.

زاهد بر سوزده ایتمیچه طوروب، سین آرغانسك‌در، یال ایت مین بولوشیم دیوب قولینی کوراککه صوزدی.

پادشاه کوراگنیی بیرمیچه همان قازی ایدی. بر ساعت اوتدی ایکی ساعت اوتدی قویاش‌ده قوواق‌لر (اورمان) آرتینه یاشرنگاچ پادشاه بیك آرغانلقدن کوراکینی بیرگه کوتـاروب به‌ردیده: مین سیگا بـاشیمه اش توشکانگه کیلـگان ایدم، اگر مینم سؤالیمه جواب بیره آلماسه‌ڭ مینی جوواتمه مین کیتیم دیدی.

زاهد ــ قولی برله کورساتوب مونده بزگه طابا کمدر یوکروب کیله قاریق ئلی کم‌ایکان؟ پادشاه زاهد کورساتکان یاقغه قاراغاچ چنلاب‌ده اورمان یاغندن بر صاقاللی کشی چاوب کیلـگانینی کوردی. اول کشی قورصاغینی (اچینی) قولی برله طوتقان بارماقلری آراسندن قان آغا ایدی. اول پادشاهغه یاقن کیلـگاچ بیرگه یغلدی. کوزلرین یوموب برده سلـکنمیچه بیك آفرنغنه یغلی ایدی.

پادشاه برله زاهد برگه قارتنڭ کیومینی آچوب قورصاغنده بیك تورقنچلی یاره کوردیلر، پادشاه بلـگانی قدر یووب یافراقلر یاوب اوزینڭ یاولغی هم زاهد نڭ سولـگیلری برله یاره‌نی به‌یله‌دیلر.

قان آغووی هماندہ طوقتامی ایدی، پادشاہ ئال نیچه مرتبه قانغه بویالغان سولگیلرنی صو برله چلاتوب پاکادن بابقاچ قاننڭ آغووی آقرنلاب باصلدی. قاننڭ آغووی، طوقتاغاچ یارہلی قارت آینوب ایچارگه صو صورادی. پادشاہ صاف صو کیتوروب یارہلی قارتقه ایچردی. بو وقتدہ قویاش باتوب هوا صافلانغان، قوشلر صابراودن طوقتاب یوقلارغه یاتقانلر باری قراوردہکلر یگمه ایگون قرندن طوقلانوب قچقرہ، قچترہ یوقلارغه قایتەلر ایدی.

پادشاہ زاهدنڭ باردمی برله مجروحنی مغارہگه کرتوب کاراواتقه یاتقزدیلر. مجروح کاراواتقه یاتقزغاچ طنچلانوب تیران یوقوغه کیتدی.

پادشاہ تورلی مشقتلر برله بیك آرغانلقدن بوصاغاغه اوطوروب شوندای تملی یوقیغه کیتدی، حتی جایگی قسقه توننڭ اوتکانینی طویمیدہ قالدی. پادشاہ ایرته برله صزلوب قویاش چقاچ یوقودن اویغانوب بیك اوزاتغه قدر اوزینڭ نیندای یردہ ایکانینی، هم یالتراوقلی کوزلری برله قاراب طورغان کشینڭ کم ایکانینی، بله آلمادی.

یارہلی قارت پادشاہنڭ اویغانوب اوزینه قاراغانینی کورگاچ، صفیف طاوش برلهگنه «مینی عفو قیل» دیدی.

پادشاہ — مین سینڭ کم ایکانگنی بلمیم عفو اوتنورلك

سینكٔ (میگاضر رایتکانكٔ) جنایت اشلاگانكٔده یوق دیدی.

ــ سین مینم کم ایکانمنی بلماسه‌گده مین سینكٔ کم ایکانگنی بیك بخشی بلهم، سین، مینم آغامنی اولترتوب بارملکمنی آلغان دشمانم ایدكٔ! مین سینكٔ زاهد مغاره‌سینه کیتکانگنی هم قایتفانه یالغزغنه قایتاچاغگنی بلدمه اولترورگه دیوب سینكٔ یول اوستنده قایتقانگنی کوتوب کیچکه قدر طوردم. کونی بویی کوتوبده سینكٔ قایتقانگنی کورمگانگه یاشرنگان یرمدن سینی بلوشورگه دیوب چقغان ایدم سینكٔ قاراولچی صالداتلرگه اوچرادم، آنلر مینی طانوب یارالادیلر مین اولمدن قاچوب قوتولسه‌مده یارام بیك قوّتلی بولغانغه مین باری بر، سین دارولاب مینم یارامنی باغلاماسدكٔ، اولگان بولور ایدم، مین سینی اولترورگه قصد قیلغان ایدم سین میگا یخشیلق قیلوب مینی اولمدن قوتقاردكٔ اگر الله قوشوب ترلسه‌م، سین قبول قیلسه‌كٔ عمرم بوینه سیگا خدمت قیلورمن هم بالالریمه‌ده سیگا خدمت ایتارگه قوشارمن، زنهار عفو قیله کور» دیدی.

پادشاه اوزینكٔ دشمانی برله بوقدر یگگل کیلشوگه بیك شادلاندی عفو قیلوغنه توگل بار آلغان نرسه‌لرینی قایتاروب بیراچاگینی، هم اوز دوقترینی وخدمتچیلرینی یبارورگه وعده قیلوب قارت برله ایسانلاشوب چقدی.

يارەلى برله ايسانلاشوب اوى آلدينه چقغاچ ينه سؤاللرينه جواب صورارغه اويلاب كوزى برله زاهدنى ازلەرگه طوتندى، زاهد كيچه قازيغان تونەللرگه اورلقلر اوطورته ايدى؛ پادشاه قارت يانينەراق بارديده اى حكيم! آقتق مرتبەده سيندن سؤاللرمه جواب بيروڭنى اوتنه من ديدى. زاهدآياغينى بوكلاب طوروب پادشاەنى باشدن آياق كوزى برله سوزوب چقديده سينك سؤاللركه جواب بيرلدى بيت ديدى.

پادشاه ــ نيچك جواب بيرلدى.

زاهد ــ مونه نچك، اگر سين مينم ضعيفلكمنى كوروب قزغانوب ميڭا تونەل قازورغه بولشميچه (اوزڭگنه يالغزغنه قايتوب كيتسەڭ دشمانلرڭ، قارشى چغوب سينى اولترور ايديده سين مينم يانمده قالماغانغه اوكونور ايدڭ ديدى. حاصل وقتنده اشلانگان اش سينك يخشيلق قيلوب تونەل قازشووڭ بولدى وايڭ يخشى وقتده ميڭا بولشقان وقتڭ بولدى، ايڭ كيراك كشيده مين بولدم ديدى.

ايڭ (اهميتلى) وقت تگى يارالى دشمنڭنك يانكه چاوب كيلگان، وسينڭده يارالينڭ يارانى بەيلەب آنى اولمدن قوتقاررغه طرشوب يوروگان وقتڭدر، آنڭ ايچون سين آنڭ يارانى باغلاماسەڭ اول سينڭ برله كيلوشه

آلمیچه اولەر ایدی. ایلنڭ یخشی اشده آنڭ یاراسینی باغلاوڭ وایڭ کیرا کلی کشیلہ سینڭ دشمنڭ بولدی دیدی. ایڭ کیرا کلی وقت برگنه، اولده حاضر. بو وقت شونڭ ایچون کیراك (اهمیتلی)، چونکه بز شوشی وقتدغنه اوزمزگنه خواجه وتلەگان اشمزنی (قیلورغه) اشلارگەاختیارلی هم کوچلیبز.

ایڭ کیرا کلی کشی حاضر سین اوچراشوب اش قیلغان کشیگدر؛ چونکه آنڭ سلامتلانوب ایکنچی‌کشیلر برله اش قیلووی بیلگیلی توگل؛ وآڭا یخشیلق قیلووڭ اشلرنڭ ایڭ کیرا کلیسی واهمتلیسیدر آنڭ ایچون کشی‌لر برسی برسینه یخشیلق ایتەرگەگنه یاراتلمشلردر دیدی.

تمـام.

اوقو کتبخانه‌سندن باصلوب چقدی

١) الله حقلقنی کوره . . . طولستویدن ترجمه ٥ تین
٢) علم و جهل . . . . . ٥ »
٣) سیگنل . . . . روسچه‌دن ترجمه ٥ »
٤) طونغاتای . . . . . ٥ »
٥) طوماس ادیسون کم؟ . . . ٥ »
٦) کشی گه کوبمی‌ییر کیره‌ك؟ طولستویدن ترجمه ٥ »
٧) آثوریه پادشاه‌سی آسارخدون هم اوچ سؤال . . . طولستویدن ترجمه ٥ »
٨) جوله‌ر زیدوك . طولستویدن ترجمه ٥ »

باصلمقده:

٩) جیله‌کلر . . . » »
١٠) بودده . . . » »
١١) گوزل تربیه اثر یارالله مرادی ملی حکایه
١٢) قارغش یاکه خاتون خورلغی »
١٣) یالقون . . اثر عبیدالله رودزی »
١٤) دینگز آرتنده سینکیویچ اثرندن ترجمه
١٥) بوش باراban . . طولستویدن ترجمه

ГОМТ. ..САБАХЪ" 9 Пров.20